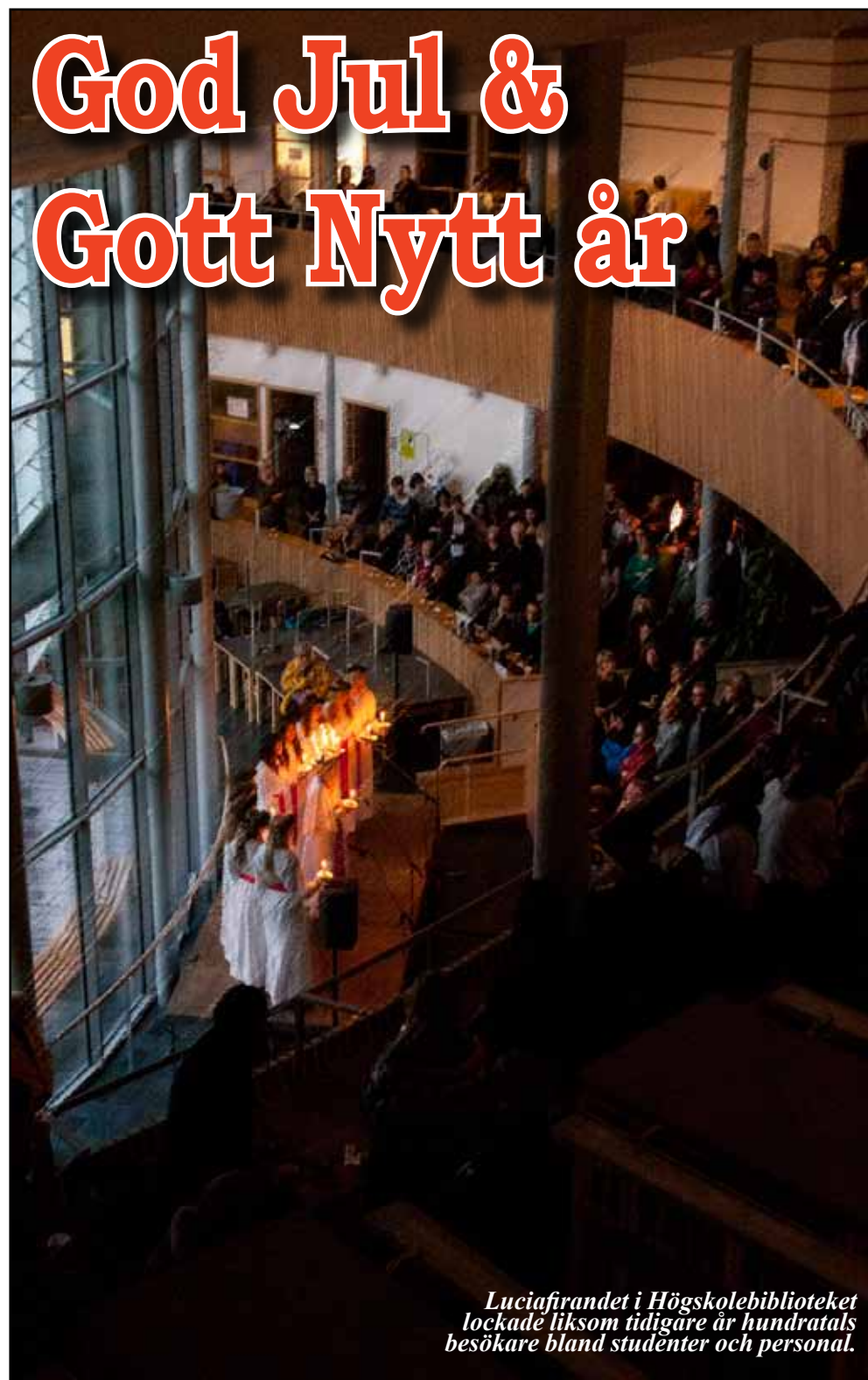

HÖGAKTUELLT

Personaltidning för HÖGSKOLAN I GÄVLE Nr 8 – December 2011

God Jul & Gott Nytt år

Luciafrandet i Högskolebiblioteket lockade liksom tidigare år hundratals besökare bland studenter och personal.

Radioforskare bra för miljön

Radioforskning är även viktig för miljön, säger HiG:s nya professor på området, Daniel Rönnow.

– Man kanske inte tänker på det men våra mobiltelefoner drar mycket ström och måste ofta laddas. Med bättre teknik kan energianvändningen minskas, säger han.

Sid. 5

Biblioteken utvecklar

Högskolebiblioteket ökar sin samverkan med Stadsbiblioteket och Sjukhusbiblioteket. Redan till våren kommer alla låntagare att se avsevärda förbättringar när det gäller tillgängligheten till såväl pappersböcker som e-media.

Sid. 3

*... och kom ihåg:
lågenergilampor är riskavfall och ska
behandlas som sådant.*

**HÖGSKOLAN
I GÄVLE**

Högaktuellt

Personaltidning för
Högskolan i Gävle
801 76 Gävle
Besöksadress:
Kungsbäcksvägen 47

[www.hig.se/
hogaktuellt/](http://www.hig.se/hogaktuellt/)

Ansvarig utgivare:

Lars Söderberg
senior advisor

Redaktör:

Ove Wall
E-post: owl@hig.se
026-6489 17

Tryck:

NRS Tryckeri
1 500 ex.

Annonspriiser:

3 000:-/kvartssida
5 500:-/halvsida
exkl moms
Även andra format
kan fås.

Nästa nummer:

februari 2012
Manusstopp:
1 februari

Debattstopp:

10 februari

Redaktionen förbehåller sig rätten att korta i insänt material. Det görs om möjligt i samråd med skribenten. Ange gärna källan vid citering.

HiG står för det framtiden behöver

Det framgår tydligt av vår nya verksamhetsidé och vision – utbildning och forskning för en hållbar livsmiljö för människan. Innebörden av detta är att vi tillsammans tar ekologiskt, ekonomisk och socialt ansvar. Med en hållbar livsmiljö vill vi på Högskolan i Gävle lägga tonvikt på det som framtiden behöver – en samhällsutveckling som värnar både den miljö människor finns i på sitt arbete och på sin fritid.

Därför strävar vi bland annat efter att utveckla en god arbetsmiljö i vår egen verksamhet och erbjuda en stimulerande studiemiljö för våra studenter. Ett led i detta arbete är den arbetsmiljöundersökning som genomförts i år. Den utgör grunden för Högskolans nya systematiska arbetsmiljöarbete som utformas under nästa år. Det betyder att 2012 som blir ett särskilt "arbetsmiljöår" vid HiG. Jag ser med glädje fram emot arbetet som utgör en viktig grundförutsättning för en hållbar livsmiljö för människan.

Vi är väl rustade för att ta det breda ansvar som anges i verksamhetsidén och visionen. Flera av våra utbildningar inom teknik fokuserar på områden som behövs i en hållbar livsmiljö, till exempel energiåtervinning, ventilation och miljösystem.

Vi bedriver forskning av hög internationell klass inom belastnings-skador, ergonomi och arbetsmiljö.

Rektor Maj-Britt Johansson

W Dessutom är vår Högskola ett av endast tre miljöcertifierade lärosäten i Sverige. Miljöcertifieringen innebär att vi har ett grundläggande och framtidsorienterat synsätt på människan, naturens resurser och hur vi använder dessa effektivt och ansvarsfullt.

Dessutom har vi djupgående kompetens inom bland annat humaniora och samhällsvetenskap, områden som är helt centrala för de ekonomiska och sociala delarna i en hållbar livsmiljö för människan.

Sist men inte minst har Högskolan i Gävle engagerade medarbetare inom både kärnverksamheten utbildning och forskning samt inom administrationen som alla vet vad framtiden behöver.

Detta tillsammans kanske förklarar varför så många svenska studenter i dag söker sig till vårt lärosäte, så att våra tilldelade utbildningsplatser inte längre räcker till. Kanske förklarar det också att endast fyra lärosäten i vårt land (Lunds universitet, Chalmers, KTH och Uppsala universitet) har fler betalande tredjelandsstudenter än Högskolan i Gävle.

Sjort tack för era insatser för HiG under året och en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År!

MAJ-BRITT

Daniel Rönnow:

Radioforskningens nya professor

Efter att haft befattningar inom utveckling och forskning inom internationell industri med tiotusentals anställda är han nu forsknings- och utbildningsledare och professor vid avdelningen för elektronik vid HiG.

Daniel Rönnow har funnits sig väl tillrätta i det jämförelsevis något intimare sammanhanget. Elektroniken och då speciellt inom radioområdet vid HiG har gott rykte och hävdar sig väl i landet.

– Det stämmer, och vi började tidigt med radioforskningen.

"Vi" kan han säga i egenskap av att han själv var med om att dra igång forskningsfältet här, under ett par år som docent.

Olja och gas

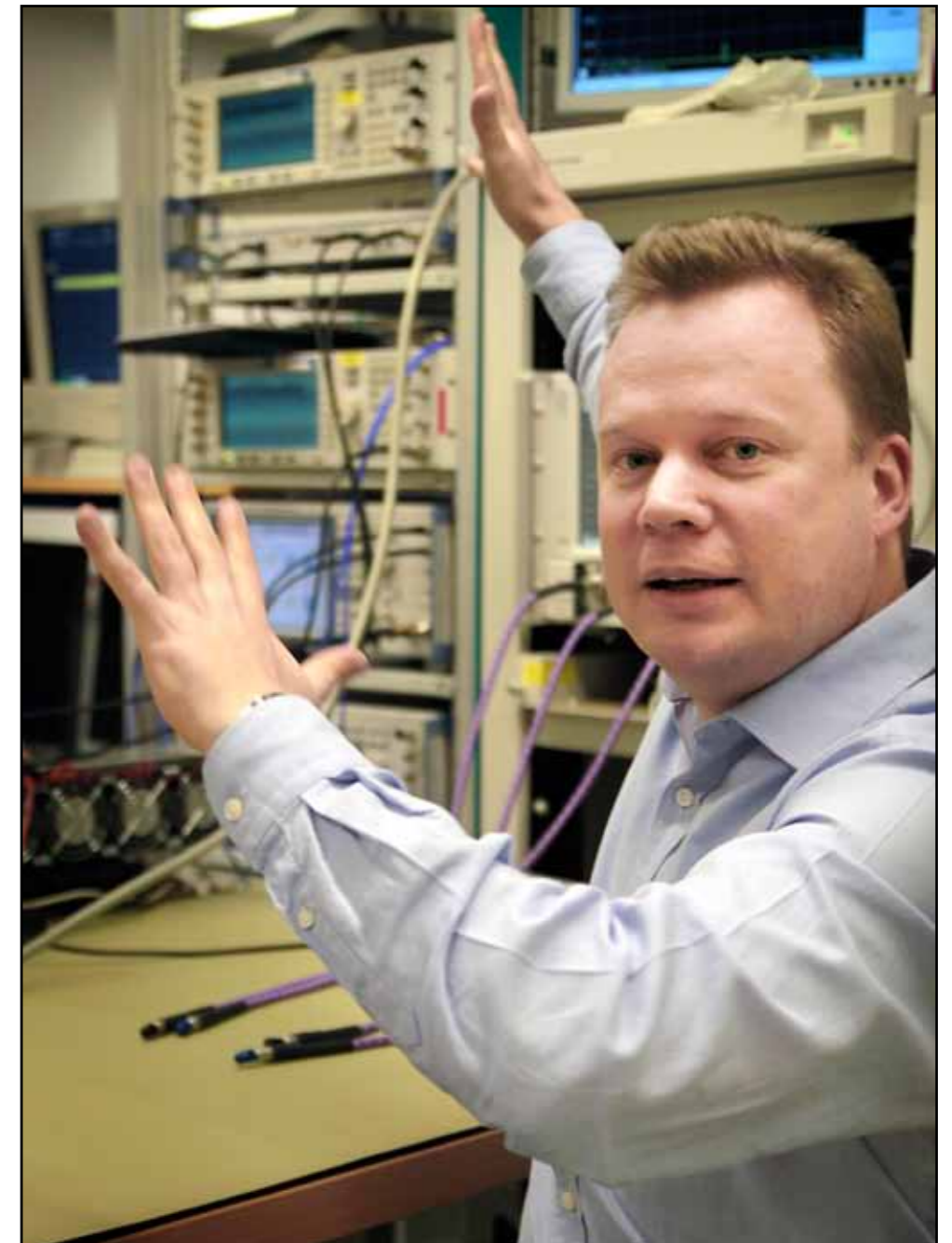
Daniel Rönnows verksamhetsorter har växlat mellan Uppsala, Göteborg, Stuttgart och nu senast Oslo där han arbetade vid WesternGeco Technology Center vid det internationellt verkamma företaget Schlumberger, världsledande inom att ta fram teknik för olje- och gasindustrin.

Skillnaden minskar

Vad är skillnaden mellan att vara verksam inom den industriella världen och den akademiska?

– Den största skillnaden är nog att man inom industrin producerar ekonomiska vinster medan man i akademien producerar människor. Men skillnaderna minskar då även högskolorna och universitet måste se över sina ekonomier, säger Daniel Rönnow när vi träffas.

Och han lägger till ytterligare en likhet:

Högskolan i Gävle låg tidigt långt framme inom radioforskningen, säger Daniel Rönnow som tillträtt som professor och ledare för forskningen på området efter flera år inom internationell industri.

– Tänker man i det lilla vardagliga arbetslivet handlar det i bägge fallen om hur man trivs och fungerar tillsammans med människorna i den lilla gruppen. Då kan man gå till jobbet

varje dag och ha kul och svära åt samma saker gemensamt.

Flera patent

Daniel tog för flera år sedan fram ett patenterat sätt att få ett

material att växla från att vara ledande till att vara isolerande. Det fanns mängder av användningsområden och flera är säkerligen inte upptäckta än. – Det var ett kul projekt som

Radioforskningens nya... forts:

vi arbetade med i ett litet företaget. En kollega hade arbetat med ett sådant material och vi spånade om att kunna använda det som antenn i mikrovågskretsar och få det att växla mellan att vara ledande och att vara isolerande.

Olika former

Antenner har olika utseende beroende på ändamål.

– Vi lyckades få materialet att ändra form och därmed egenskaper. Men detta är inget för gemene man utan för teknikkrävande industri.

Läraryrket

Detta var det första av Rönnows numera åtta patent. Det är patent som tillkommit då han varit anställd vid företag.

– Hittar man på någonting inom företag så äger företaget patentet. Gör man det med forskningsanslag inom universitet är det universitet som äger patentet. Utom i Sverige. Det är

det som kallas för lärarundantaget och betraktas som en upphovsrättslig fråga.

På meritlistan finns minst 45 antagna vetenskapliga artiklar.

Fasta tillståndet

Daniel doktorerade 1996 i Uppsala inom fasta tillståndets fysik, den delen av fysiken som tittar på fasta material som kristaller och glaser och halvledare.

Varför är det roligt?

– Jag blev intresserad av ämnet då jag i gymnasiet hade en

entusiasmerande lektor i fysik. Jag gillade matematik, det hör till de exakta naturvetenskaperna, skrattar han.

Akademiska anor

Att det sedan blev forskning kom knappast som en överraskning. Han har haft akademiker i släkten allt sedan mormors farfar. Mest inom humanism eller inom teologi. Han är den ende naturvetaren.

Doktorander

Just nu annonserar elektronikavdelningen vid Akademien för teknik och miljö efter en eller två doktorander på området. Dessa ska arbeta tillsammans med ytterligare sex doktorander samt fem forskare.

– Formellt hör doktoranderna till Kungliga Tekniska Högskolan men de har sin arbetsplats här vid HiG.

OVE WALL

Miljoner till läraryrket

Göran Fransson, Anneli Frelin och Jan Grannäs, samtliga fil.dr inom Akademien för utbildning och ekonomi vid Högskolan i Gävle får sammanlagt 3,2 miljoner kronor från AFA Försäkring för sin forskning om lärares arbete.

Anneli Frelin och Jan Grannäs, forskare på området utbildningsvetenskap, får 1,7 miljoner för att undersöka hur lärarelevrelationer i skolans informella miljöer kan motverka hot och våld i skolan.

Lärares engagemang

Göran Fransson och Anneli Frelin får ca 1,5 miljoner för en delstudie i ett projekt som undersöker lärares engagemang. Studien görs i samverkan med forskare från Linnéuniversitetet.

– Det är ett glädjande besked och ett kvitto på att den utbildningsvetenskapliga forskningen vid HiG är stark, säger Göran Fransson.

Åter korta föreläsningar

Under våren återuppstår bibliotekets föreläsningsserie "12 minuter klockan 12" Programmet är ännu inte fastställt men affischer kommer.

Biblioteken samverkar:

Betydligt bredare utbud – och enklare

Det är sällan *billigare, enklare* och *bättre* förekommer i samma ickekommersiella mening, men det är just vad man kommer att kunna säga vid Stadsbiblioteket, Sjukhusbiblioteket och Högskolebiblioteket, kanske redan om några månader.

Högskolebibliotekens vardag styrs i stora stycken även i det till synes lite avlägsna hörnet av de stora förlagen, ofta amerikanska.

– I kraft av sin ekonomiska överlägsenhet stakar de ut villkoren för bibliotekens inköp och licenser, säger bibliotekschefen Maivor Hallén utan att försöka dölja sin ståndpunkt att all akademisk litteratur borde vara open access, det vill säga fri att distribuera och ta del av för vem helst som vill.

Digitala media

Som bakgrund: dessa få men stora förlags villkor innebär bland annat tydliga restriktioner vid utlåning av elektroniska medier såsom e-böcker och e-tidskrifter.

Just e-medier står i dag för cirka 85 procent av alla inköp till Högskolebiblioteket. För Stadsbiblioteket i Gävle ligger motsvarande på omkring 5 procent.

– En köpt pappersbok står där den står och kan fjärrlånas av vem som helst och vi behåller den år efter år. Ett digitalt media köper vi normalt via en licens.

När licenstiden gått ut försvinner även mediet ur vårt sortiment.

– En absurditet är att de stora förlagen endast har tillåtit att sökningar kan göras via personalens eller studenternas in-

– Samarbetet med de övriga biblioteken är bara en del av det som händer här. Biblioteket utvecklas hela tiden och vi vill gärna att gävleborna själva hittar hit, säger Maivor Hallén, glad bibliotekschef.

loggning. Det innebär att ingen utanför Högskolan har kunnat söka och låna litteratur om de inte kommer till Högskolebiblioteket och använder våra datorer.

– Nu har vi dock en samsöksportal, Ebsco Discovery System, som gör att även externa användare kan söka i våra databaser.

Men för att komma ända till fulltexter krävs fortfarande att man använder Högskolebibliotekets datorer.

Biltransporter

Ytterligare en absurditet i följden av förlagens restriktioner är

att det enklaste och miljövänligaste sättet att låna litteratur, via internet, inte kan nyttjas fullt ut.

– I stället körs pappersböcker kors och tvärs varje dag mellan biblioteken. Men nu samordnar vi alla biblioteken enligt vad regeringen bestämt ska ske, genom det utvidgade uppdrag som Kungliga Biblioteket fått som ansvarigt för alla svenska bibliotek, inte bara de inom universitet och högskolor.

Ökad bredd

Vid jämförelser av de tre högskolebibliotekens bestånd har man konstaterat att dubblerna är få, vilket ju samtidigt

betyder att samtliga bibliotek gynnas på bredden genom samverkan.

– Stadsbibliotekets samlingar kompletterar HiG:s studenters behov genom sitt historiska material. Där finns också mycket skön-, barn- och ungdomslitteratur som lärarstudenterna kan ha användning för. Även äldre offentliga tryck finns där liksom EU-material.

Under stadsbiblioteket hittar man dessutom Stadsarkivet med ännu mer lokalhistoriskt material.

Vid Sjukhusbiblioteket finns å andra sidan mycket litteratur för vårdstudenter.

Delad ingång

För närvarande underlättas länehanteringen vid biblioteken genom att alla fysiska böcker märks om med chip, RFID (Radio Frequency Identification) i stället för streckkod. Då räcker det i princip med att lägga bokhögen på en platta så registreras alla böcker samtidigt. Högskolan följer med 2012.

Samma lånekort

Stadsbiblioteket byter nu ut sina lånekort vilka även kan användas till Högskolebiblioteket.

I nästa steg kommer samtliga länets bibliotek att ingå i en gemensam medieplanering där målet är ett flytande bokbestånd. Redan nu ingår folkbiblioteken i ett gemensamt system, där målet på sikt är ett flytande bokbestånd för ökad tillgänglighet.

Således, samordningen gör verksamheten billigare, bättre och enklare. Detta inte minst för Högskolans alla distansstudenter.

OVE WALL

Radioteknik som miljöförbättrare

HUR PASSAR RADIOTEKNIK IN I HiG:s VERKSAMHETSIDÉ OM HÅLLBAR LIVSMILJÖ.

– MAN KANSKE INTE TÄNKER PÅ DET, MEN VÅRA MOBILTELEFONER, TILL EXEMPEL, HAR EN AVSEVÄRD INVERKAN PÅ LANDETS ENERGIANVÄNDNING. DE DRAR MYCKET STRÖM OCH MÅSTE LADDAS. LÄGG TILL DET DRIFTEN AV BASSTATIONERNA OCH VÅRA TRÅDLÖSA INTERNETUPPKOPPLINGAR I HEMMEN. VÅR FORSKNING HJÄLPER TILL ATT GÖRA HELA MOBILSYSTEMET MER ENERGIEFFEKTIVT OCH SÅ ATT SÄGA KUNNA FÅ UT MER DATA PER ENERGIENHET.

DÄRTILL FINNS ÄVEN EN ANNAN MILJÖASPEKT, OM MÖJLIGT MER PÅTAGLIG.

– VI ARBETAR OCKSÅ MED ATT UTVECKLA KÄNSLIGA RADIOSTYRDA SYSTEM FÖR ANVÄNDNING PÅ EXEMPELVIS TUNGA INDUSTRIER OCH BANGÅRDAR, OFTA MILJÖER MED STORA KÄLLOR TILL SIGNALSTÖRNINGAR. OM DE SIGNALER SOM STYR TÅGEN PÅ EN RANGERBANGÅRD PÅ GRUND AV SÅDANA STÖRNINGAR TOLKAR EN SIGNAL FEL KAN DET FÅ VÄLDIGT ÖDESDIGRA FÖLJDE, INTE MINST FÖR PERSONAL PÅ PLATSEN.

Hörsselforskning får 2,8 miljoner

Med 2,8 miljoner kronor stödjer Riksbankens jubileumsfond ett forskningsprojekt som kan ge nytt perspektiv på hur vår hörsel styrs av selektiv uppmärksamhet. Patrik Sörqvist, docent i kognitiv hörselvetenskap vid Högskolan i Gävle, leder projektet.

Vad är det som gör att vi kan följa en röst bland ett myller av andra röster? En mängd psykologiska teorier tävlar om att ge det bästa svaret.

Filtrering

I projektet *Ett nytt perspektiv på selektiv uppmärksamhet: finns det ett samband mellan hörselns kognitiva och fysiologiska mekanismer?* ska Patrik Sörqvist söka nya svar. Projektet har konsekvenser för teorier om selektiv uppmärksamhet. Det tydligaste tillämpningsområdet återfinns i förståelsen av hörselnedsättningar.

– Debatten handlar i huvudsak om var filtreringen sker, av de röster vi inte vill lyssna på. Vissa menar att den sker tidigt – innan det irrelevanta materialet bearbetas, medan andra anser att filtreringen sker sent när bearbetningen har börjat, säger Patrik Sörqvist.

Att det finns samband mellan kognitiva förmågor och förmågan att kontrollera i vilken utsträckning irrelevant ljud bearbetas, har tidigare forskning som Patrik Sörqvist bedrivit visat.

Inom fysiologisk/biologisk forskningstradition har man funnit att örats yttre hårceller är involverade i att filtrera irrelevant ljud.

– I detta projekt kommer vi att sammanföra psykologiska och fysiologiska/biologiska teorier och metoder för att undersöka om det finns ett samband mellan kognitiva förmågor och förmågan att kon-

Patrik Sörqvist leder ett forskningsprojekt där målet är att eventuellt finna en alternativ förklaring till hur vi kan välja bort att höra vissa ljud när vi till exempel samtalat med någon i bullrig miljö.

trollera de yttre hårcellernas respons på ljud.

Irrelevanta ljud

Ett sådant samband skulle visa att kunskapsmässiga förmågor klarar filtreringen av irrelevant ljud och att filtreringen äger rum mycket tidigt i informa-

tionsprocessen, redan i innerörat.

I projektet kommer en doktorand att anställas i Linköping. Från Linköpings universitet deltar i projektet också professorerna Jerker Rönnberg och Stefan Stenfelt.

Idéer för framtiden:

Digert arbete sammanställa svaren

– Jag är överraskad över den öppenhet jag mött från Högskolans medarbetare, säger Sandra Eklund som just nu sammanställer resultatet av sina intervjuer med medarbetarna om visionen och verksamhetsidén.

Under omkring två månader har Sandra Eklund, tidigare kårordförande, intervjuat 10 procent av Högskolans personal om hur det upplever den nya visionen och verksamhetsidén. Syftet har varit att samla så många idéer som

möjligt om hur de två ska kunna införlivas i det vardagliga arbetet för en var och för HiG som helhet. Frågorna har även handlat om i vilken grad enskilda känner sig delaktiga i utvecklingen och sedda i sitt arbete.

– Jag har fått massor av idéer och sammanställer dem just nu. Men mest är jag överraskad över den öppenhet jag mött från personalens sida.

Förutom att ha intervjuat cirka 70 personer har hon även gjort en enkät bland 132 studenterna om hur de ser på sin

Sandra Eklund har intervjuat omkring 10 procent av HiG:s medarbetare.

arbetsmiljö och om det finns idéer även där. Vilket det gjorde och även de kommer så klart med i sammanställningen.

– Att materialet blev så stort beror på att jag i början var lite osäker på hur stort underlag jag behövde, säger hon.

Innan årsskiftet kommer sammanställningen, bestående av fem delrapporter, att vara färdig. Det visar sig då sannolikt att vi kan lära mycket av varandra. Vilket också torde vara bra för miljön.

OWL

Britt-Marie tog med sig sophinken till Högskolan

Skruva gärna av korkarna men överdriv inte rengöringen av plastförpackningarna som du lämnar till återvinning. – Då går miljövinsten förlorad.

Det slog Britt-Marie Berglund fast när hon besökte HiG vid förvaltningens inspirationsdag kring hållbar utveckling. Britt-Marie är avfallspedagog på Gästrike återvinnare och kom med sophink i stället för portfölj, fylld med skräpexemplen som faller utanför producentansvaret, till exempel plastflaskor.

– Överdriv inte rengöringen innan du lämnar in dessa, skölj ur med en skvätt vatten. Och flaskor med rengörings- och diskmedel lämnar du utan att skölja ur.

Vidare berättade hon att till exempel papperet i mjölkförpackningar kan återanvändas till nytt papper omkring sex gånger.

– Och aluminiumburkar kan återvinnas hur många gånger som helst och användas till exempel till bilmotorer.

En viktig detalj: den lilla metallplattan som håller vecken på plats i värmeluset.

– Det är viktigt att ta bort den från aluminiumbehållaren, annars reagerar den med sorteringsmagneten och hela ljuset hamnar där det inte ska finnas och förstör omsmältningprocessen.

Elbilstest

Skräckexemplet på förpackning är den till chipsen Pringles som består av plast, plåt, folje/papper och kartong.

Inspirationsdagen bjöd även på tipspromenad och provkörning, för den som önskade, av HiG:s elbil som hela verksamheten kan använda sig av till liten kostnad.

OVE WALL

Senioreernas program 2012

7 februari kl 13.30: *Migrän och stress*. Fil. dr Kerstin Hedborg.

6 mars kl 13.30: *Att styra i namn av framtid*. Fil. dr Elisabet Hedlund.

3 april kl 13.30: *Klimatneutralt och konkurrenskraftigt Gävleborg 2050*. Professor Bahram Moshfegh.

Maj: studiebesök i Gysinge – folkhögskolan med mera. Tidpunkt fastställs senare.

11 september kl 13.30: *Perfekt återvinning på 10 minuter i veckan. Är det möjligt? Forskningen har svaret och vet dessutom hur din granne sopsorterar!* Fil. dr Jonas Kågström.

2 oktober kl 13.30: *Aktuell forskning vid CBF – från svettiga flyglastare till inaktiva kontorsarbetare*. Professor Svend Erik Mathiassen.

13 november kl 13.30: *Långvariga magbesvär – hjälper gamla huskurer?* Universitetsadjunkt Kerstin Stake-Nilsson.

13 december kl 08.00: *Luciafirande*.

Föreläsningarna äger rum i sammanträdesrummet 99:525 om inget annat meddelas.

Är Du inte med i nätverket HiG-senioreerna men önskar bli, anmäl ditt deltagande till Margaretha Svensson, tel. 026-64 85 83 alternativt e-post msn@hig.se.

Personligt intranät

Det nya intranätet som introduceras i januari kommer att innebära en stor förändring för Högskolans personal.

– Om det tidigare varit fokus på avdelningarna när man kom till intranätet, blir det nu du som anställd som är huvudperspektiv, säger Zara Lindahl vid avdelningen för Kommunikation och samverkan, en av dem som arbetat med intranätets utformning.

Egna sidor

Var och en får startsida med visst obligatoriskt innehåll, exempelvis kalender och ingång till mejl.

Men man kan också själv anpassa sidan med diverse innehåll.

Det kan vara sånt som man gärna behöver för jobbet, till exempel Blackboard för lärare medan det för andra kan vara vara länk Campus meny, Personalföreningen eller Fotoklubben.

baktanke

Det är en del att hinna med runt jul men det ska väl inte hindra en från att äta småsaker. Till exempel om "poäng" i plural där 60 högskolepoäng-er sitter lika illa som en historia med flera poäng.

Sånt måste få ta lite tid också.

Owl

Gävle kommuns stipendium

Gävle kommuns stipendier till lärarstudenter delades den 16 december ut till Victoria Andersson för hennes examensarbete "Den interaktiva tavlan" – ett konstigt verktyg där framme som man kan klicka på, eller ett pedagogiskt verktyg?"

Även Jenny Thim fick 7000 kronor för ett examensarbete: "Vad kan elever om fotosyntesen? En enkätundersökning på gymnasieskolans praktiska program".

Odd fellows

Från Odd Fellowlogen nr 160 Pehr Murén delades stipendium ut till Lars-Eric Karlström, för examensarbetet: "De enkla maskinerna: ett undervisningsmaterial i teknik för grundskolans senare år." Detta stipendium var på 5000 kronor.

Nästa Högaktuellt kommer i februari.

Red.

Dubbla stipendiater

Från vänster Jonas Kägström, ny ordförande i stipendienämnden, stipendiaterna Jens Eklinder Frick och Carin Nordström, samt Staffan Thegel från donatorn Nordeas Norrlandsstiftelse.

Företag och organisationer donerar mer än 700 000 kronor per år i stipendier till HiG.

Stipendierna från Nordeas Norrlandsstiftelse är några av de äldsta vid Högskolan i Gävle och riktar sig till forskarstuderande inom områdena datavetenskap eller ekonomi. I samband med ekonomernas arbetsmarknadsdag tog Jens

Eklinder Frick och Carin Nordström emot 25 000 kronor var från Staffan Thegel, Nordeas kontorschef i Gävle

Båda är doktorander inom ämnet företagsekonomi. Jens studerar klusters möjligheter att förstärka företags konkurrenskraft och Carin undersöker kombinatorer, personer som kombinerar en anställning med eget företag.

20221635